

**KIPPS, KAYLA, JONES, ALLISON K.
COLLECTION MANAGEMENT IN THE CLOUD:
A GUIDE FOR USING CLOUD COMPUTING
TECHNOLOGIES IN LIBRARIES. LANHAM:
ROWMAN & LITTLEFIELD, 2022.**

Autorice Kayla Kipps i Allison Kaiser Jones rade u Sveučilišnoj knjižnici u Charlestonu. Kipps je usmjerenija na područje obrade, procjene i razvoj zbirke te upravljanje elektroničkim izvorima. Jones radi s knjižničnim zbirkama i na poslovima tehničke službe, a primarno je usmjerena na integraciju tehnologija temeljenih na oblaku u upravljanju zbirkama. Računalstvo u oblaku brzo je napredovalo u 21. stoljeću. Uza sve češći rad na daljinu pokazalo se kao neophodan alat za komunikaciju osoblja, ali i kao praktičan alat za organizaciju i upravljanje zbirkama te besprijekoran i stalan pristup knjižničnim resursima i zbirkama za širu zajednicu.

U knjizi autorice obrađuju računalstvo u oblaku i njegovu važnost za upravljanje knjižničnim zbirkama. Kroz osam poglavlja predstavljene su popularne oblak-tehnologije (alati i platforme) te ukazano na to kako mogu biti korištene u knjižnicama. Pišući iz vlastitog iskustva, s puno korisnih detalja, autorice su priredile priručnik koji može poslužiti kao dobar izvor kako učinkovito uključiti računalne tehnologije u oblaku, čak i izvan područja razvoja zbirke. Ovaj vodič pruža uvid u to koliko su rješenja temeljena na oblaku dinamična i pristupačna u današnje vrijeme kada se radna mjesta tehnološki mijenjaju. Također razmatra izazove usvajanja rješenja temeljenih na oblaku kao što su administrativno prihvaćanje i otpor prema promjenama od strane djelatnika. Općenito gledano, prvih sedam poglavlja istražuje glavne teme u upravljanju zbirkama: pohranjivanje, dokumentaciju, upravljanje, vizualizaciju, upravljanje projektima, komunikaciju i sustave upravljanja knjižnicom. Svako poglavlje daje pregled određene teme i primjerenog alata te raspravlja o uputama za upotrebu, funkcionalnosti, nedostacima i prednostima, sigurnosti podataka te informacijama o cijenama. Mnogi besplatni alati pružaju ograničene mogućnosti koje su ponekad ipak sasvim dovoljne za korištenje u pojedinim knjižnicama. Također su dodane tablice i grafikoni te snimke zaslona radi lakšeg razumijevanja i praćenja teksta. Svako poglavlje sadrži i sažetak te iscrpnu bibliografiju.

Knjiga završava poglavljem koje razmatra budućnost računalstva u oblaku u knjižnicama, pojmovnikom i bibliografijom.

U prvom poglavlju „Data storage in the cloud“ objašnjava se upravljanje zbir-kama i definicija računalstva u oblaku. Lakoća i fleksibilnost pristupa, velika mogućnost pohranjivanja i dijeljenja, pouzdana zaštita i lagano održavanje važna su prednost pohranjivanja u oblak. Svakako je prednost mogućnost zajedničkog istovremenog rada ili pristupanja s raznih lokacija u isto ili različito vrijeme. Dati su primjeri različitih mogućnosti pohranjivanja: Microsoft OneDrive, Google Drive i Dropbox (alternativa za OneDrive i Google Drive). Detaljno je opisano postavljanje OneDrivea za Windows i Mac, dijeljenje datoteka, zahtjevi i suradnja. Također je opisana mobilna aplikacija OneDrive. Stvaranje besplatnih sigurnosnih kopija zahtijeva otvaranje računala koje je vrlo jednostavno i gotovo u nekoliko minuta. Google Drive pohranjuje i upravlja podacima, ali i omogućuje jednostavnu suradnju s kolegama na projektima. Simultani rad te ostavljanje komentara olakšavaju i ubrzavaju tijek rada.

U drugom poglavlju „Documentation in the cloud“ obrađena je tema dokumentacije u oblaku i knjižnicama. Sposobnost obrade teksta temeljna je sposobnost koju knjižničari najčešće ne primjećuju jer se s njom svakodnevno susreću. Programi za obradu teksta zato su vrlo važni i pružaju mogućnost brzog dijeljenja, uređivanja i sigurnog pohranjivanja u oblaku. Alati poput razgovora, prijedloga i komentiranja u Google Docsu pomažu istovremenom zajedničkom pisanju i uređivanju tekstova, tablica ili prezentacija. Predstavljeni su primjeri dokumentiranja poput Google Docsa, Microsoft 365 i Dropbox Papera (alternativa za Google Docs, Word i OneNote).

Treće poglavlje „Data management in the cloud“ govori o upravljanju podacima u oblaku i knjižnicama. Knjižnice prikupljaju podatke o korisnicima, proračunske podatke, podatke o korištenju knjižnice i slično. Kvalitetno prikupljanje, ispunjavanje, pohranjivanje, dijeljenje i arhiviranje podataka osiguravaju organizirane i dostupne podatke knjižničnom osoblju. Ipak kvalitetno prikupljanje ne može biti ispunjeno ako ne postoji pisani plan upravljanja podacima i voditelji koji su spremni za komunikaciju. Dobra organizacija osigurava više vremena za analizu i brže izvršavanje traženih zadataka. Ponuđeni primjeri su: Airtable, Google Sheets i Google Forms (alternativa za Airtable i Google Sheets). Airtable osigurava alate za učenje i tečajeve *train-the-trainer*. Google također osigurava *online* upute, forume za diskusiju i video upute.

Četvrto poglavlje „Data visualization in the cloud“ pojašnjava pojam vizualizacije podataka u oblaku i knjižnicama. Kako bi vizualizacija bila što uspješnija potrebno je definirati svrhu, odrediti publiku, razlikovati podatke, odabrati prikladne vizualizacije podataka (npr. linijski, okrugli ili raspršeni grafikoni). Alati koji se koriste uključuju: Tableau, Google Sheets i LibInsight (alternativa za Tableau i Google Sheets) te zahtijevaju usvajanje i usavršavanje vještine vizualizacije. Evaluacija velikog seta podataka učinit će podatke preglednijima i pročišćenijima te olakšati daljnji rad djelatnicima i korisnicima. Google Forms i Sheets koriste se

za sakupljanje svih zahtjeva za razvoj zbirke, dok se alati poput Tableaua najčešće koriste za ilustraciju materijalnih proračunskih bilanci.

Peto poglavlje „Project management in the cloud“ objašnjava alate za upravljanje projektima u oblaku i knjižnicama. Alati temeljeni na upravljanju projektom u oblaku nude mnogo korisnih mogućnosti za organizaciju i osiguravaju lakšu komunikaciju, dostupnost, povezanost, prate izmjene i obavještavaju o njima te omogućavaju velikom broju korisnika sudjelovanje na raznim projektima. Ipak, iako pružaju slobodu stvaranja i uređivanja, zahtijevaju i veliku odgovornost. Alati koji su predstavljeni uključuju: Trello, Microsoft Teams, Asana® Collaboration Work Management Platform (alternativa za Trello i Microsoft Teams). Platforme poput Trelle usvojene su za praćenje ciklusa obnove pretplate i upravljanje drugim projektima.

Šesto poglavlje „Communication in the cloud“ obrađuje komunikaciju u organizaciji kao ključ za uspješnu radnu okolinu. S obzirom na pandemiju bolesti COVID-19 i učestali rad od kuće, ali i sve češću tranziciju organizacija u hibridne, alati kao što su Slack® Collaboration Software, Zoom, Microsoft Teams (alternativa za Slack Collaboration Software i Zoom) uspješno imitiraju i zamjenjuju poruke, susrete uživo video-konferencijama i omogućuju razmjenu datoteka.

Sedmo poglavlje „Library management systems in the cloud“ obrađuje sustave upravljanja Ex Libris Alma, Koha Library Software, FOLIO (alternativa za Ex Libris Alma i Koha Library Software). Ne postoji sustav koji bi u jednakoj mjeri odgovarao svim knjižnicama s obzirom na njihove različitosti, ali kod svakog postoji mogućnost prilagodbe.

Osmo poglavlje „Looking ahead at using cloud-based tools in libraries“ daje prikaz strategija i korištenja alata za računalstvo u oblaku te njihovu budućnost u knjižnici. OverDrive je izvijestio za 2020. godinu povećanje od čak 30% u posudbi e-knjige i zvučne knjige na svjetskoj razini u odnosu na 2019. godinu. Pandemija bolesti COVID-19 utjecala je na mnoge stvari, između ostalog na povećano korištenje oblak-tehnologije, a mnogi su uvidjeli prednost u mogućnosti upravljanja zbirkama čak i na daljinu. Ipak pri odabiru tehnologije važno je odabrati onu koja će odgovarati svim djelatnicima. Također treba imati na umu da će se neke stvari prilikom ažuriranja mijenjati, kao i da postoji mogućnost povećanja troškova i održavanja. Sve to pridonosi dugotrajnim promjenama ne samo u načinu rada već i u načinu komuniciranja. Koliko će se te promjene zadržati i hoće li ih ubrzo zamijeniti novije ovisi najviše o potrebi i prilagodbi knjižnica i njihovih djelatnika.

Ana Bakarić
ana.bakaric@kgz.hr